

Finlands Byar
Valprogram inför EU-valet
2024

**ETT HÅLLBART OCH
FÖRSÖRJNIGSTRYGGET
EUROPA**

Suomen Kylät
Finlands Byar

Layout: Simo Siirilä och Anssi Ketonen Bilder: Anssi Ketonen

INLEDNING – TUSENTALS EUROPEISKA BYAR

Det här valprogrammet inför EU-valet omfattar förslag på lösningar från 3500 byaföreningar och 53 LEADER-grupper för en gemensam utveckling av EU. Finland är ett mönsterland för EU:s LEADER- och byaverksamhet. Med EU-euron får vi i gång verksamhet på gräsrotsnivå för en levande och gemensam landsbygd. Med en hållbar omställning till ren energi och industri stärks den lokala ekonomin och lokalsamhällen.

Mitt i en kris behövs gemenskap. Efter coronakrisen och under Rysslands anfallskrig finns ett ännu större behov av att göra saker tillsammans, samt samarbete och bättre förberedelser inför exceptionella omständigheter. Vi byaorganisationer i Europa stöder beredskapen och ökar känslan av säkerhet i alla hörn inom EU-regionen. I Finland har byaaktörer och frivilliga gett stöd och sysselsättning till ukrainska asylsökanden. EU måste arbeta för fred och erkänna lokala aktörer som stöd i beredskapen.

Europeiska unionen är den viktigaste finansieringskällan för en landsbygdsutvecklare och därmed starkt närvarande i en landsbygdsboendes vardagsmiljö. Vår landsbygdsutveckling finansieras till stor del av EU, och den finländska landsbygden utvecklas till största delen via EU-finansiering. Nedskärningarna i Petteri Orpos regeringsprogram på 137,5 miljoner euro i CAP-planen åstadkommer mörka moln över landsbygdsutvecklingen. Med nedskärningarna förlorar vi resurser till andra medlemsländer för landsbygdens livskraft: företagande, innovation, internetuppkopplingar och en hållbar omställning.

Den finländska landsbygden behöver stöd för att hållas livskraftig. De beslut som Europeiska unionen fattar, påverkar starkt Finlands landsbygd. Det är viktigt att vara med och påverka beslutsfattandet, så att Finlands särskilda förhållanden bättre beaktas i beslutsfattandets olika skeden. Utan EU:s projekt- och företagsstöd skulle byarna vara sin egen lyckas smed. Med hjälp av projektbidrag har företagande, byns hobbymöjligheter, digitalisering, motionsanläggningar, gemensamma utrymmen och landsbygdsturism utvecklats. Som den senaste finansieringsformen fungerar smarta byar hållbart och för miljön.

Vi är en del av Europeiska unionen och vi vet hur vi kan använda dess möjligheter. Ett aktivt medborgarsamhälle och starka lokalsamhällen är ett existensvillkor när det gäller landsbygdens framtid.

Den finländska livsmedelsproduktionen måste tryggas. Det är nödvändigt att förhindra regional ojämlikhet och utjämna regionala utvecklingskillnader. EU bör investera i transporter och nätverksanslutningar på landsbygden. Det ska vara möjligt att arbeta inom hela EU, oberoende av plats.

Att utveckla landsbygden med enad front och anta framtidens utmaningar, är avgörande. Finland är ett mönsterland inom EU, som följer reglerna strikt och utöver det kompletterar med egna regler. Det finns en risk att byråkratisk reglering gör det innovativa medborgarsamhällets verksamhet svårare och krångligare. Med projekt- och företagsstöd möjliggör EU att byar och den lokala ekonomin stärks, förutsatt att byarna själva vidtar åtgärder.

1 EU TRYGGAR LEADER-FINANSIERINGEN

Finland får imponerande resultat med EU-finansiering via LEADER-grupperna. I styrelserna för Finlands 53 LEADER-grupper agerar mer än 600 landsbygdsaktörer som EU-beslutsfattare, vilka väljer de bästa projekten för att utveckla sin hembygd. Mer än 2 miljoner finländare bor inom LEADER-gruppernas verksamhetsområden.

Via finansiering från CAP:s II-pelare kommer LEADER-finansieringen att hållas på åtminstone den nuvarande nivån på 5,6 procent, så att andelen i euro inte minskar, utan kommer att öka under den kommande programperioden.

EU:s gemensamma uppgifter, såväl nya utmaningar som landsbygds- och regionalpolitik, ska garanteras tillräcklig finansiering. Det är särskilt viktigt för Finland att finansieringen av landsbygdsutveckling tryggas och att finansieringen fortsätter via CAP-planen, som en del av GD-Agris verksamhet. Resursen för landsbygdsutveckling från botten och upp, det vill säga LEADER-finansiering, kommer också att öronmärkas under nästa CAP-period. Det är nödvändigt att inse risken, att om öronmärkningen tas bort, kan EU:s medlemsländer stoppa LEADER-finansieringen.

EU ökar landsbygdsutvecklarens resurser, men samtidigt kanaliseras finansieringen starkt till verksamheter med liknande teman. Det måste även finnas utrymme för att finansiera och identifiera överraskande teman som härrör från lokala behov. Innovativa frågor bör också beaktas i EU-finansieringen, samt att multifinansiering stöds.

LEADER-gruppen är en lågtröskelkanal för den som vill få information om EU-finansiering. LEADER-gruppen ger råd till föreningsaktörer och företagare i alla finansiella frågor inom EU.

2 ETT FLEXIBELT EU MINSKAR BYROKRATIN

EU-finansiering är mycket viktig för landsbygdsaktörerna och den har betydande positiva effekter på Finlands landsbygd. Strikt reglering och projektbyråkrati har negativa effekter på utveckling och projektansökningar. Vid utarbetandet av CAP-programmet bör byråkratin underlättas. Utvecklingsverktyg görs mer tillgängliga för alla.

Multifinansiering tas i bruk. För landsbygdsutvecklarna ordnas utbildningar och stöd i projektansökningar, samt i användandet av Hyrrä-systemet.

Vi behöver mindre men bättre EU-lagstiftning. Varje ansökningsformulär för EU-finansiering förenklas. Utöver riktlinjerna och regleringen av EU:s gemensamma landsbygdspolitik anser Livsmedelsverket och jord- och skogsbruksministeriet att reglering och tillsyn ska vara så milda som möjligt. Med EU-finansiering främjas experimentell kultur och mindre pilotprojekt.

3 ETT FUNGERANDE INTERNET OCH EN MER LÅTTILLGÅNGLIG LANDSBYGD I EUROPA

Kommunikationsförbindelser och en fungerande nätverksanslutning behövs i hela EU-området. En fungerande anslutning möjliggör flexibelt arbete, utveckling av digitaliseringen och en hållbar omställning i hela Europa. Bredbandsstöd för landsbygdsutveckling har haft en positiv inverkan på Finlands landsbygd. Telefon- och kommunikationsförbindelser måste tryggas inom alla EU:s landsbygdsområden, eftersom dessa frågor ligger inom EU:s inflytelsesfär.

Utvecklingen av datakommunikationsförbindelserna möjliggör alltmer för befolkningen att flytta för att bo, studera och arbeta inom lantliga förhållanden. På så sätt kan människors hälsa förbättras, både fysiskt och psykiskt. En människas goda koppling till naturen har mångfacetterade hälsoförbättrande effekter.

Vi stöder en fri rörlighet och fungerande optiska anslutningar, samt bredbandsanslutningar, vilket möjliggör att den lokala ekonomin stärks på EU:s landsbygdsområden. En fungerande online anslutning till hela Europakampanjen kommer att påbörjas tillsammans med andra landsbygdsorganisationer i EU. Resurserna för transportprojekt riktas inte bara till storstads- och stadstransporter, utan också till lands-

bygdsturism och lokala transporter. Stöd för försök med lokala transporter, samt bya- och landsbygdsturism stöds även med EU-medel.

Varu- och mattjänster med flyg testas med EU-medel. I byar piloteras drönarflygningar som en del av flygtjänster. I Finland förbereder sig landsbygdens och byarnas små flygfält att ta emot passagerare med elflyg. Enligt Finavias uppskattningar kan elflygplan och elflyg för 10-30 passagerare börja trafikera redan 2028 i Finland.

4 ETT INKLUDERANDE EU OCH ETT STARKT MEDBORGARSAMHÄLLE

I CAP-planen erkänns och uppskattas vikten av talkoarbetet. Finland är ett mönsterland för lokal utveckling, där lokala aktörer utför talkoarbete och tillsammans utvecklar sin boendemiljö.

Talkoarbetets uppskattning bör återspeglas i all EU-finansiering. Den finländska modellen för talkoarbetet kan även spridas till andra delar av Europa. Verksamhetsmodellen LEADER stärker invånarnas möjligheter till delaktighet och för genomförandet av utvecklingsidéer som är viktiga för dem. Verksamhetsmodellen Ungdoms-LEADER bör stärkas i alla EU-länder enligt den finländska modellen. Det är viktigt att föra fram de ungas röst i olika forum och utvecklingsgrupper.

Vi stöder flexibla finansieringsmöjligheter. EU:s finansieringskällor har öppnat helt andra utvecklingsmöjligheter för organisationssektorn jämfört med om finansieringen skulle komma från inhemska källor. Tillgängligheten till EU-medel för nya projektsökande måste förbättras ytterligare.

LEADER:s botten-upp-princip bör användas mer bredskaligt, inte bara i kommunal och regional utveckling, utan även i städer. På så sätt skulle man inte behöva tala om "medverkan" separat, utan verksamhetsmodellen skulle glida in i den allmänna verksamhetskulturen. LEADER-finansiering används som modell i andra program med EU-finansiering. Städer borde erbjudas en liknande LEADER-verksamhetsmodell och finansiering från strukturfonden. I städerna finns det ett akut behov av att involvera medborgaraktorer för att förebygga illamående bland unga, kriminalitet och marginalisering.

Verksamhetsmodellen Stads-LEADER har som pilotprojekt genomförts framgångsrikt i Finland.

5 EU ERKÄNNER FINLANDS SPECIELLA SÄRDRAG – OLIKA REGIONER UTVEKLAS

Den geopolitiska, ekonomiska och sociala utvecklingen av landsbygdsområden vid EU:s yttre gräns, som exempelvis Finland, är viktig för hela Europeiska unionen. I Finland finns glesbefolkade landsbygdsområden och områden med starkt nettoutflöde. För utveckling av de här områdena behövs EU-medel. Landsbygdsutveckling är nära kopplat till annan regional utveckling och säkerhetspolitik. EU bör inrikta sig tydligare på klimat-, digitaliserings- och klusterfinansiering, inte bara för storstäder utan även för landsbygdsområden.

När det gäller EU, möjliggör en bredare inriktning utvecklingen av ekonomiskt stöd och upprätthållandet av livskraften. Vi befrämjar utvecklingen av glesbefolkade landsbygdsområden och möjligheter för ett mångsidigt boende.

I fortsättningen kommer EU:s beslutsfattare att bättre känna igen Finlands särdrag:

- Finland är EU:s mest landsbygdspräglade och glesbefolkade medlemsland.
- Med karaktär av skärgård vid kusten och i Insjöfinland är Finland det land som har näst mest skärgård i Europa. Vi utvecklar skärgårdens tillgänglighet, samt bostäder och tjänster. I skärgårdsbyarna genomförs pilotprojekt för t.ex. flygsändningar av mat och varor.
- I Lappland stöder man fjäll- och byaturismen. EU bör finansiera och stöda järnvägen, kollektivtrafiken och infrastrukturen för att främja norra Finlands tillgänglighet. Sameland och Lappland måste göras mer tillgängliga för turister. Kollektivtrafiklösningar för den lokala befolkningen bör utvecklas.

- I byarna vid östgränsen stärks beredskapen och försörjningstryggheten under exceptionella förhållanden. Nato-Finland identifierar och finansierar byatryggheten i byarna vid EU:s östra gräns.

- Minskade utvecklingsmedel identifieras på stadsnära landsbygd i södra och västra Finland.

6

ETT HÅLLBART OCH FÖRSÖRJNINGSTRYGGT EUROPA

Smarta byar agerar hållbart och för klimatet. Landsbygden är en stor del av lösningen för att anpassa sig till klimatförändringarna. Livskraftiga byar för med sig människor till hela Finland, och byaverksamhet håller för sin del Finland säkert. Beredskap, försörjningstrygghet och krisbeständighet backas upp i byar och stadsdelar. Samhällets krisbeständighet förutsätter att lokala aktörer inkluderas i myndigheternas verksamhet, både i förberedelser, i krishantering som vid återhämtning från och lärande av kriser.

Det är viktigt att stärka den europeiska livsmedelsproduktionen jämnt inom olika regioner i Europa. Det är också skäl att ägna mer uppmärksamhet åt matens kvalitet och renhet. Det finns även orsak att stimulera bebyggelsen på landsbygden och samtidigt skapa ännu bättre möjligheter för befolkningen att flytta från stadsområden till rymligare bostadsförhållanden.

Skogspolitikerna tillhör Finlands medborgare. Skogen är en närliggande arbetsplats för landsbygdsbon. På EU-nivå bör man ge erkänsla åt mångfalden av natur och balansen med naturresurser som är värdefull för finländarna. På den finländska landsbygden vill människor försörja sig med eget arbete. Det innefattar också att man måste få använda sin egendom.

EU-TERMER

CAP-plan = Finlands CAP-plan (Common agricultural policy / gemensam jordbrukspolitik) omfattar direkta jordbruksstöd, projektstöd för landsbygdsutveckling och delvis jordbruksmarknadsstöd. I CAP-planen beskrivs målen för jordbruks- och landsbygdspolitiken och åtgärderna för att uppnå dem. I Finland beslutar regeringen om innehållet i GJP-planen och i EU godkänns Finlands plan av kommissionen. Genomförandet av GJP-planen övervakas av den nationella övervakningskommittén.

ELARD = European LEADER Association for Rural Development fungerar som gemensam paraplyorganisation för 2000 LEADER-grupper. Målet för ELARD är att stärka LEADER/CLLD-strategin i Europa. ELARD har gjort påverkansarbete i olika EU-arbetsgrupper, påverkat programförberedelser och främjat landsbygdsvisionsarbete. ELARD har stärkt projektarbetet på europeisk nivå. Finlands Byar rf är medlem i ELARD.

ERCA = European Rural Community Association är ett nätverk för europeiska byarörelser. ERCA förbereder den Europeiska landsbygdsriksdagen och deltar på EU-nivå i arbetsgruppsarbete med bya- och landsbygdsteman. Finlands Byar är medlem i ERCA.

Europeiska regionkommittén = består av representanter från regionala och lokala myndigheter. Regionkommittén har totalt 329 representanter. I Finlands delegation ingår nio ledamöter som representerar kommuner och län. Regeringen utser förslag på representanter för vårt land. De nuvarande ledamöterna valdes för fem år för perioden 2020-2025. Kommunförbundet fungerar som den finländska delegationens sekretariat i Regionkommittén.

Europeiska kommissionen = Europeiska unionens (EU) verkställande organ. Europeiska kommissionen, som grundades 1957, består för närvarande av 27 ledamöter, inklusive dess ordförande. Den fungerar i EU:s allmänna intresse och är helt oberoende av EU-ländernas nationella regeringar. Kommissionen ansvarar för sin verksamhet inför Europaparlamentet. Kommissionen har initiativrätten till lagförslag inom flera politikområden. Varje medlemsland har en kommissionär.

Europaparlamentet = Till Europaparlamentet väljs 705 ledamöter genom direkta val. I Finland hålls EU-valet den 9 juni 2024. Det här programmet fungerar som valprogram för Finlands Byar rf.

LEADER-grupper = Det finns 53 regionala LEADER-grupper i Finland som ger råd, nätverkar och finansierar lokala aktörer. LEADER-gruppen ger råd till föreningsaktörer och företagare i alla finansieringsärenden inom EU. Beslut fattas av LEADER-gruppens styrelse som representeras av lokala företagare, föreningar, kommuner och invånare. LEADER-finansiering är en obligatorisk del i finansieringen av landsbygdsutvecklingen för alla medlemsländer, öronmärkt för minst 5 procent av finansieringen. I Finland är finansieringsandelen 5,6 procent, men t.ex. i grannlandet Estland 10 procent. LEADER-finansieringen består av EU-andelen (43 procent), den statliga andelen (37 procent) och kommunal finansiering (20 procent), Kommunal finansiering är redan förhandlad med alla kommuner för åren 2023-2027.

LEADER-gruppen är en lågröskelkanal för att få information om EU-finansiering. Nätverket med 2 500 europeiska LEADER-grupper är en av landsbygdens få internationalister och samtidigt också en exportbefrämjare för Finlands landsbygd. LEADER skapar resiliens i lokalsamhällen, lindrar polariseringen av olika befolkningsgrupper genom att föra de som tycker olika till samma bord, samt ökar EU:s synlighet och legitimitet på gräsrotsnivå.

Stads-LEADER = Flera LEADER-grupper har också redan idkat verksamhet i stadsområden som Kotka, Kouvola, Imatra, Borgå, Lojo, Salo, Åbo och Björneborg. Verksamheten i städerna har till största delen finansierats med medel från Europeiska socialfonden.

PREPARE = Partnership for Rural Europe. PREPARE-nätverket utvecklar medborgarsamhällsbaserade landsbygdsnätverk i länder som ansöker om EU-medlemskap. PREPARE är involverat i EU:s forskningskonsortier och rådgivande kommittéer där man undersöker landsbygden, bedömer effekterna och utvecklar landsbygdens livskraft.

Suomen Kylät
Finlands Byar

Alla bor i byar